

Uusi lainsäädäntö tuo joustavuutta palvelujen järjestämiseen ja käyttöön

Julkisen terveydenhuollon yksiköiden ja potilaskertomustietoja sähköisesti arkistovien yksityisten palvelutuottajien oli määrä siirtyä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjiksi 1.4.2011 mennessä. Tietojärjestelmäpalvelu on kuitenkin osoittautunut teknisesti monimutkaiseksi ja sen rakentaminen monen eri toimijan työpanoksia ja niiden yhteensovittamista edellyttäväksi. Lisäksi käyttäjäosapuolen valmiudet ovat olleet puutteelliset resurssien niukkuuden takia.

Eduskuntakäsittelyssä oleva laki asiakastietolain muuttamisesta siirtääkin liittymisveloitteita melko lailla tuonemmaksi. Lakiesityksen aikataulun mukaan apteekkien tulisi liittyä reseptikeskukseen 1.4.2012 mennessä, julkisen terveydenhuollon siitä vuoden ja yksityisen sektorin kahden vuoden sisällä. Liittymisvelvollisuus potilastietoarkistoon tulisi julkisella sektorilla voimaan syyskuussa 2014 ja yksityisellä syyskuussa 2015. Julkisen sektorin yksiköt ja yksityiset palvelutuottajat voisivat kuitenkin halutessaan liittyä potilastietoarkiston käyttäjiksi jo niiden liittymisveloitetta edeltävänä vuonna.

Sähköisen reseptin tuotantokäytön pilotti alkoi Turussa toukokuun lopulla ja on nyt kahdessa apteekissa ja kolmessa terveystoimen yksikössä on tuottanut yhteensä 1700 sähköistä lääkemääräystä. Potilastietoarkiston ja siihen liittyvä kansalaisen katselun pilotointi on alkanut Kuopion terveystoimessa Pegasos-klusterissa ja asiakastietojen tuotannollinen siirto alkaa ensi vuoden alussa.

Reseptikeskukseen ja potilastietoarkistoon liittymisveloitteen lykkääminen onkin perusteltu, että saataisiin riittävästi aikaa toteuttaa se hallitulla tavalla. Tarvittavan operatiivisen tiedon vaihto tapahtuu kyllä edelleen paikallisella ja alueellisella tasolla, eikä se valtakunnallisellakaan tasolla ole kansallisen arkiston toteutumisen varassa. Merkittävimmät tapahtumat, joita myöhentyminen lykkää, lienevät kansalaisen mahdollisuus katsella potilastietojaan sähköisesti ja yksityisen sektorin tilaisuus saada nykyistä helpommin tietoa julkisella sektorilla annetusta potilaansa hoidosta.

Käsiteltävänä olevan uuden terveydenhuoltolain laajennettua kiireettömän hoitopaikan valintaa koskeva pykälän mukaan kansalainen voi valita perusterveydenhuollostaan vastaavan terveyskeskuksen ja erikoissairaanhoidon tarvitessaan kunnallisen erikoissairaanhoidon yksikön 1.1.2014 alkaen. Verrattaessa tätä päivämäärää potilastietojärjestelmään liittymisen aikatauluun näyttää siltä, että hoitopaikan muuttuessa entisen paikan potilastieto ei aluksi saata siirtyä kansallisen arkiston kautta. Paljonkin käyttäjien kritiikkiä kohdannut suostumusmenettely potilastietojen käsittelemiseksi on yksinkertaistumassa. Suostumus olisi voimassa toistaiseksi ja kattaisi kaikki terveydenhuollon palvelujen antajat.

Uusi lainsäädäntö näyttäisi tarjoavan hieman hengähdystaukoa terveydenhuollon tietohallintonsa järjestämisessä kuntayhtymille ja kunnille, joista osan resursseja PARAS hanke edelleen sitoo. Kansalaisen valinnan vapaus hoitopaikan valinnassa ei käytännössä vaikuttane paljoakaan ainakaan maaseudulla, mutta on periaatteena merkittävä. Lainsäätäjä myöntää vihdoinkin, että myös julkisella sektorilla palvelutuotannon laatu ja sisältö voivat vaihdella.

Ilkka Winblad
Päätoimittaja